

УДК 373.015.31:316.362.71

DOI <https://doi.org/10.32782/apv/2025.5.6>**Алла РЕВТЬ**

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти, Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, вул. Івана Франка, 24, м. Дрогобич, Львівська область, Україна, 82100

ORCID: 0000-0002-8006-6186

Анна ФЕДОРОВИЧ

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти, Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, вул. Івана Франка, 24, м. Дрогобич, Львівська область, Україна, 82100

ORCID: 0000-0001-6289-5039

Бібліографічний опис статті: Ревть, А. & Федорович, А. (2025). Гендерне виховання дітей в умовах сім'ї. *Acta Paedagogica Volynienses*, 5, 40–46, doi: <https://doi.org/10.32782/apv/2025.5.6>

ГЕНДЕРНЕ ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ В УМОВАХ СІМ'Ї

У статті висвітлено окремі погляди на гендерне виховання дошкільників у сімейному середовищі; акцентовано на тому, що відтворення дітьми поведінки своєї гендерної групи у сім'ї є важливим механізмом навчання та розвитку когнітивних процесів, необхідною умовою їхнього психічного благополуччя.

Наголошено, що на ранньому та дошкільному етапах розвитку малюка гендерні стереотипи відіграють позитивну роль, оскільки є інструментами первинної гендерної ідентифікації та соціалізації. Вони служать «навігаторами» для орієнтації у соціальній реальності, бо «спроючують» сприйняття соціальних ролей. Це допомагає швидко засвоїти базові норми співжиття, що своєю чергою впливає на самосвідомість, знижує тривожність і дає відчуття безпеки.

З'ясовано, що гендерні ролі опановуються дитиною у сімейному оточенні через диференційоване наслідування, підкріплення певної поведінки з боку батьків та їхнє різне ставлення до синів та дочок. Рідні люди демонструють систему координат, у якій малюк навчається співвідносити себе зі статтю (ідентифікація) і розуміти, як йому слід поводитися (гендерна роль), щоб отримати схвалення та підтримку. Зокрема, батьки підбирають одяг, асортимент іграшок, дизайн кімнати; по-різному проводять час з сином / дочкою, пропонують різні форми дозвілля; застосовують відмінні засоби комунікації, коментарі, особисті оцінки, фізичний контакт тощо.

Підкреслено, що на гендерне виховання у сім'ї впливають різні фактори: її структура, клімат, погляди батьків на виховання, їхній соціально-економічний статус, освіта. Сьогодні цей процес змінюється, тому його слід скеровувати на заохочення дитини до самостійного вибору моделей поведінки, інтересів та захоплень. Гендерне виховання не нав'язує готові рішення, а «підштовхує» до усвідомлення своїх бажань, «делікатно пояснює» відмінності між хлопчиками та дівчатками, сприяє усвідомленню рівності статей.

Ключові слова: гендерне виховання дошкільників, гендерні стереотипи, вплив батьків на дитину, фактори гендерного виховання в сімейному оточенні.

Alla REVT

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor at the Department of General Pedagogy and Preschool Education, Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University, Ivan Franko str., 24, Drohobych, Lviv region, Ukraine, 82100

ORCID: 0000-0002-8006-6186

Anna FEDOROVYCH

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor at the Department of General Pedagogy and Preschool Education, Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University, Ivan Franko str., 24, Drohobych, Lviv region, Ukraine, 82100

ORCID: 0000-0001-6289-5039

To cite this article: Revt, A. & Fedorovych, A. (2025). Henderne vykhovannia ditei v umovakh simi [Gender education of children in a family environment]. *Acta Paedagogica Volynienses*, 5, 40–46, doi: <https://doi.org/10.32782/apv/2025.5.6>

GENDER EDUCATION OF CHILDREN IN A FAMILY ENVIRONMENT

The article explores separate aspects of gender education for preschoolers within the family environment. It is emphasized that children's reproduction (imitation) of the behavior of their own gender group within the family is a crucial mechanism for learning and development of cognitive processes, and a necessary condition for their psychological well-being.

It is emphasized that at the early and preschool stages of a child's development, gender stereotypes play a positive role as they act as tools for primary gender identification and socialization. They serve as «navigators» for orienting the child within social reality because they simplify the perception of social roles. This, in turn, helps the child quickly assimilate basic norms of social interaction, which positively influences self-awareness, reduces anxiety, and provides a crucial sense of security.

It has been clarified that gender roles are mastered by the child within the family environment through differential imitation, the reinforcement of specific behaviors by parents, and their differing attitudes towards sons and daughters. Close relatives demonstrate a system of coordinates in which the child learns to correlate themselves with their sex (identification) and understand how they should behave (gender role) in order to receive approval and support. Specifically, they select clothing, toy assortments, and room design; they spend time differently with a son versus a daughter, offering different forms of leisure; they apply distinct methods of communication, commentary, personal evaluations, and physical contact, among other means.

It is emphasized that gender upbringing in the family is influenced by various factors: its structure, climate, parental views on education, and their socio-economic status and level of education. Today, this process is changing, and therefore it should be directed toward encouraging the child to independently choose their models of behavior, interests, and hobbies. Gender education does not impose ready-made solutions; instead, it «nudges» the child toward self-awareness of their desires, «delicately explains» the differences between boys and girls, and promotes the realization of gender equality (parity).

Key words: gender education of preschoolers, gender stereotypes, parental influence on the child, factors of gender education in the family environment.

Актуальність проблеми. У сучасному світі сім'я залишається первинним та головним інститутом виховання та соціалізації особистості дитини. Це мікросоціум, який презентує та транслює їй суспільні очікування та норми взаємодії між людьми. У ньому закладаються перші уявлення маленької особистості про те, що означає бути «хлопчиком» чи «дівчинкою» (маскулінним / фемінним), якими є чуттєва експресія, рівень агресії, прагнення до влади чи, навпаки, опіка, турбота, емпатія.

Сімейний вплив є емоційно насиченим та безпосереднім. Тому домінуючі культурні соці-

альні сценарії засвоюються дитиною досить легко, перетворюючись на внутрішні установки та частину її гендерної ідентичності. Якщо батьки несвідомо передають жорсткі, застарілі стереотипи щодо статі, дитина сприймає їх як норму, що може обмежити її психологічну гнучкість та адаптивність у сучасному світі. Власне це визначається якістю гендерного виховання в сім'ї, дотриманням батьками цінностей гендерного паритету, що актуалізує дану проблему.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Здебільшого поняття «гендерне» та «статеворольове» виховання ототожнюють, оскільки

їхня основна мета – формування у дитини уявлень про соціальні ролі, норми поведінки та соціокультурні очікування згідно біологічної статі. Позаяк сьогодні «гендер» трактують як соціальну надбудову (уявлення про яку змінюються з часом) над нею, то й пояснюють його як «навчання ролей» (Лозинська & Худзей, 2018). Водночас більшість відмінностей у поведінці та сприйнятті чоловіків і жінок не є фізіологічно вродженими, а сформованими під впливом соціуму.

Науковці (Н. Бугайова, Т. Вдовиця, Л. Карнаух, Н. Карнаух, Е. Коваленко, С. Лозинська, В. Очкур, О. Перепелиця, С. Приймак, У. Худзей та ін.) вивчають питання гендерного виховання, аналізуючи історичний розвиток та досвід упровадження гендерного підходу в дошкільну освіту (Карнаух & Карнаух, 2021; Лозинська & Худзей, 2018); розкривають вікові особливості гендерного виховання дітей (Вдовиця & Приймак, 2020; Коваленко, 2024; Очкур, 2012)? якість паритетної взаємодії між учасниками освітнього процесу та її вплив на становлення малюка тощо. На їхню думку, метою гендерного виховання є формування егалітарних цінностей та поваги до особистості, незалежно від її статі. Йдеться про розвиток індивідуальних якостей та одночасне дотримання гендерної рівності у всіх сферах життя, щоб забезпечити дитині однакові можливості для різнобічного розвитку та самореалізації (Лозинська & Худзей, 2018).

Традиційно виховання фокусувалося на жорсткому засвоєнні «статевих ролей», а сучасний світ вимагає від людини гендерної гнучкості. Тому переосмислення потребує проблема впливу сім'ї на становлення та гендерне виховання особистості в ній.

Мета статті – розкрити основні аспекти гендерного виховання дитини дошкільного віку в умовах сім'ї.

Виклад основного матеріалу дослідження. Ключовий психологічний механізм, який інтегрує уявлення дитини про себе (свої якості, здібності та місце у світі) і є головним показником становлення її особистості є самосвідомість. Вона починає формуватися у дошкільному віці. Виховання позитивного ставлення до власного внутрішнього світу (оптимістична самооцінка, «Я концепція») завбачає орієнтацію у своїх правах та обов'язках, здатність висловлювати міркування, активно діяти, самостійно вирі-

шувати проблеми. Успішність цього процесу залежить від усвідомлення себе, зокрема, через співвіднесення зі статтю, членами сім'ї, соціумом. Ідентифікація з кимось, відчуття належності до спільноти, дає змогу малюку відчувати себе частинкою чогось, осмислювати власну цінність (Коваленко, 2024).

У цьому контексті, з позицій гендеру у дошкільний період слід зосереджуватися на таких напрямках виховної роботи: початкове усвідомлення дитиною своєї статевої належності (факту наявності двох статей), становлення елементарної гендерної ідентичності (розуміння себе як хлопчика чи дівчинки, асоціація внутрішнього «Я» з відповідною статтю), прийняття чеснот своєї статі та орієнтації на них у власній діяльності та поведінці (Вдовиця & Приймак, 2020). Власне це підтверджують дослідження вчених щодо вікових особливостей розвитку дитини. Як відомо, з одного року, малюк починає ідентифікувати себе з власним ім'ям, після двох – правильно використовує займенники Я, Він, Вона. Далі відбувається первинна гендерна ідентифікація: дитина знає свою стать, зіставляє себе з нею, визначає стать іншої людини. У цей період її поведінка гнучка і не завжди прив'язана до біологічної статі. Однак, коли малюк розуміє, що стать – незмінна (досягає статевої константи орієнтовно у чотири роки), то починає свідомо наслідувати та копіювати моделі поведінки, характерні для своєї гендерної групи (Очкур, 2012).

Дорослішаючи, старший дошкільник регулює власні дії згідно статевих ролей, ідентифікуючи себе з членами сім'ї («Я готую їсти як мама», «Я йду на футбол як батько», «Хочу бути як бабуся» тощо). Діти несвідомо повторюють дії батьків, навіть у дрібницях. Таке наслідування є сильнішим за прямі настанови, особливо коли поведінка рідних емоційно забарвлена (Вдовиця & Приймак, 2020). До кінця дошкільного дитинства настає важливий етап гендерного самоусвідомлення, розуміння свого соціального призначення та відмінностей між чоловіком і жінкою, які охоплюють фізіологічні, рольові та біологічні ознаки (Перепелиця & Бугайова, 2024).

Безсумнівно, відтворення поведінки своєї гендерної групи у сім'ї (тата / мами, брата / сестри, тітки / дядька) є важливим механізмом

навчання та когнітивних процесів малюка, що сприяє взаємодії з іншими, удосконаленню мовлення, рухових навичок та ін. Ідентифікуючи себе з кимось із близьких, він копіює його типову поведінку, відчуваючи себе частиною рідної спільноти. Це необхідно для психічного розвитку та гармонії, зміцнення самооцінки, позитивного світогляду. Ототожнення і самоствердження є ключовими елементами самосвідомості дитини, що впливають на подальше доросле життя.

Власне у сімейних умовах осмислення своєї статті та належності до соціуму глибоко інтегровані. Тут дитиною засвоюються норми, ролі, установки, взаємини, котрі суспільство вважає обов'язковими. Гендерне виховання залежить від зовнішніх соціальних чинників та внутрішніх механізмів пізнання. Гендерна ідентичність формується через соціальні маркери (ім'я, одяг, оволодіння гендерно-забарвленою мовою (займенники «він / вона», закінчення прикметників, дієслів тощо)) та цілеспрямовану взаємодію. Зовнішній вплив закріплюється через внутрішні механізми наслідування «дорослого» життя, заохочення батьками типової поведінки і самосоціалізації, коли дитина відтворює ті дії, які викликають повагу в оточуючих. Тому завдання дорослих полягає в активній допомозі у прийнятті, усвідомленні себе як представника певної статі, та підтримці у реалізації цієї ролі в соціумі та сім'ї.

Часто рідні транслиують статево-рольову поведінку, не усвідомлюючи цього, через вираження емоцій, манери, виконання домашніх обов'язків, стиль спілкування тощо. Вдома малюк спостерігає за міжстатевими взаєминами, звичками, вчинками тата (дідуся), мами (бабусі), брата (сестри) та повторює їх. Згодом у сюжетно-рольових іграх відбувається «закріплення» ролей через заохочення / осуд гендерних дій. Зазвичай батьки купують дочці ляльки, м'які іграшки, дитячий посуд, а хлопчику – машинки, роботи, конструктори, спонукаючи до конкретних ігор. Також, типовою є реакція рідних на поведінку дитини. Наприклад, хлопчика засуджують за надмірні емоції, прояви емпатії, боягузтво, увагу до моди, дівчат – за агресію, лідерство, стимулюючи покору, слухняну поведінку тощо (Вдовиця & Приймак, 2020).

Очевидно, що місія батьків полягає в активній допомозі у прийнятті та усвідомленні себе

як представника певної статі, та підтримці у реалізації цієї ролі. Зі зростанням дитини, її мислення стає гнучкішим. Поступово близькі допомагають їй вийти за межі початкових стереотипів, показують, що існує широкий спектр ролей, інтересів і можливостей, незалежно від статі. Розвиток гнучкості та критичного мислення дає змогу не бути обмеженою у майбутньому, знайти та обрати свій шлях самостійно, не боячись осуду.

У цьому контексті дослідники зазначають, що завдання гендерного виховання дошкільників мають передбачати:

- оволодіння знаннями про родину, особисте життя, функції, сфери діяльності її членів, ролі тата, мами, баби, діда та ін.;
- формування реалістичного образу «Я» (у його тілесній, душевній і соціальній формах), розуміння емоцій (своїх, чужих), позитивного ставлення до власного тіла та здоров'я;
- налагодження дружніх стосунків між хлопчиками та дівчатками;
- засвоєння норм етичної культури, правил взаємин у суспільстві, сприяння розвитку емпатії та толерантності;
- подолання гендерних упереджень, забезпечення рівних прав та можливостей кожній дитині для реалізації її індивідуальних здібностей та розкриття потенціалу (Вдовиця & Приймак; Лозинська & Худзей, 2018).

Попри те, що у дорослому житті гендерні стереотипи можуть обмежувати самореалізацію особистості, вважаємо, що на ранньому та дошкільному етапах розвитку дитини – вони відіграють позитивну роль, оскільки є інструментами первинної гендерної ідентифікації та соціалізації. Малюки активно пізнають світ і себе в ньому, тому гендерні стереотипи слугують їм «навігатором» для орієнтації у соціальній реальності, бо «спрощують» сприйняття соціальних ролей, стають чіткими моделями поведінки: «хлопчик грає машинками, а дівчинка – ляльками». Це допомагає швидко засвоїти базові норми та відповідати очікуванням, що своєю чергою впливає на самосвідомість, знижує тривожність і дає відчуття безпеки.

Як зазначалося, гендерні ролі засвоюються у сімейному оточенні через диференційоване наслідування та підкріплення певної поведінки дитини. Водночас, зауважимо, що батьки

часом демонструють різне ставлення та стилі виховання. Так, тато здебільшого відповідає за фізичну стимуляцію, інтелектуальний розвиток та встановлення дисциплінарних меж, часто використовуючи директивні способи. Мати ж «забезпечує» емоційний зв'язок, комфорт, удосконалення мовлення, застосовуючи м'який емпатичний підхід. До прикладу, син виховується у більш суворому та контрольованому стилі. Тато з раннього дитинства виявляє до нього підвищений інтерес, приділяє чимало часу, особливо в іграх та спільних заняттях, контролює дисципліну. Від хлопця очікують жорсткішого дотримання традиційних гендерних норм, а будь-які прояви «фемінності» частіше мають негативну реакцію та заборони, ніж у дівчини. Натомість, з дочкою тато використовує м'який стиль поведінки, втішає у моменти засмучення, допомагає, підтримує та ін.

Як бачимо, будучи особистим прикладом для наслідування з однієї сторони, з іншої – батьки заохочують певний тип гендерної поведінки власних дітей, проявляють диференційоване ставлення до них. Зокрема, підбирають одяг, асортимент іграшок, дизайн кімнати; по-різному проводять час з сином / дочкою, пропонують різні форми дозвілля; застосовують відмінні засоби комунікації, коментарі, особисті оцінки, фізичний контакт тощо.

Вивчаючи гендерну соціалізацію дошкільників у контексті розвитку суспільства Л. Карнаух, Н. Карнаух зазначають, що основні методи гендерного виховання в сім'ї залишилися незмінними. Вони скеровані на формування у дітей обох статей відповідальності, турботливості (догляд за молодшими дітьми), самостійності (уміння потурбуватися про себе та незалежність від сторонньої допомоги), хазяйновитості (виконання домашніх обов'язків), потреби у досягненнях (через змагання та оцінку результатів) (Карнаух & Карнаух, 2021).

Сьогодні батькам важливо заохочувати дітей до вибору ігор та занять, не лише гендерно орієнтованих, а й таких які відповідають їхнім інтересам та сприяють розширенню світогляду. Доречним є «справедливий» розподіл домашніх обов'язків у сім'ї, що вчить усіх членів відповідальності. Залучення і синів, і дочок до приготування їжі, прибирання та виконання ремонтних робіт, виховує самостійність. Важливо також, щоб і мама, і тато брали активну

участь у вихованні, приділяли час спільному відпочинку та дозвіллі. Це формує в дитини необхідні життєві навички та уявлення про гендерну рівність. Значущими для неї є слова, прояви емоцій, підтримка, схвалення сильних рис характеру, незалежно від статі.

При цьому в умовах сім'ї варто демонструвати принцип гендерного паритету (рівності та поваги), підкреслювати, що обоє батьків важливі, хлопчики та дівчатка мають однакове право на вибір іграшок, заняття спортом чи прояв емоцій. Це є своєрідним стандартом справедливості, який засвоюється дитиною. Маємо на увазі гендернонейтральне виховання, спрямоване на розвиток кожного без обмежень. Воно визначає якість реальної гендерної ідентичності, яка уможливить повноцінну реалізацію дитиною свого внутрішнього потенціалу. Йдеться не про стирання відмінностей між хлопчиком і дівчинкою, а зосередження на їхній індивідуальності, інтересах, характері та талантах, а не на заздалегідь визначених соціальних ролях.

На гендерне виховання у сімейному оточенні прямо чи опосередковано впливають різні фактори, котрі залежать від рівня соціальної культури та спрацьовують як інструменти підкріплення, зокрема:

- структура сім'ї (від неї залежить, які рольові моделі доступні дитині, і яке місце вона займає у внутрішній ієрархії сім'ї): склад (повна, неповна), положення дитини (єдина, старша, молодша), наявність братів і сестер; до прикладу спілкування з сиблінгами протилежної статі сприяє швидшому усвідомленню гендерних відмінностей та опануванню правил міжстатевої взаємодії;

- клімат у сім'ї: прояви емоцій, тепла, любові, злагоди, якість відносин батьків між собою, характер їх трудової взаємодії, показ паритетних міжстатевих стосунків, справедливий розподіл обов'язків тощо;

- погляди на виховання: соціальні очікування батьків, їхні уявлення про гендерні ролі, єдність виховного підходу, спільні вимоги до синів та дочок; жорстокість і авторитарність у вихованні дітей, наявність диференційованого підходу до синів і дочок та ін.;

- соціально-економічний статус та освіта батьків: освічені та фінансово незалежні батьки, як правило, транслують менш стерео-

типні погляди на гендерні ролі (Перепелиця & Бугайова, 2024).

Висновки. Отож, гендерне виховання у дошкільному віці є основою для формування здорової самооцінки та соціально адаптованої особистості. Саме у цей період закладається основа оптимістичного та позитивного світогляду. Дитина вперше усвідомлює себе як виразником певної статі. Тому важливо, щоб уявлення про свої права, обов'язки та цінності формувалися одночасно з елементарною гендерною ідентичністю, а самосвідомість ґрунтувалася на повазі до себе та інших.

Найважливіші, найближчі рідні люди демонструють систему координат, у якій дитина навчається відносити себе до статі (ідентифікація) і розуміти, як їй слід поводитися (гендерна роль), щоб отримати схвалення та підтримку. Завдяки «зображенню» батьками гендерної

поведінки, її підкріплення у дітей, проявам різного ставлення та диференціації стилів виховання синів та дочок, відбувається гендерне виховання в сім'ї.

Очевидно, що сьогодні цей процес змінюється, тому не повинен обмежувати розвиток дошкільників традиційними гендерними стереотипами. Його слід скеровувати на заохочення до самостійного вибору моделей поведінки, інтересів та захоплень. Гендерне виховання не нав'язує готові рішення, а «підштовхує» до усвідомлення своїх бажань, «делікатно пояснює» відмінності між хлопчиками та дівчатками, сприяє усвідомленню рівності статей.

Подальшого дослідження потребують механізми переходу від традиційного статеворольового до гендернонейтрального виховання в сім'ї, що забезпечить формування цілісної та нестереотипної особистості.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Вдовиця, Т. & Приймак, С. (2020) «Сила і краса має рівні права» (гендерне виховання дошкільників): метод. посіб. Сміла, 2020. URL: <https://vseosvita.ua/library/sila-i-krasa-mae-rivni-prava-genderne-vihovanna-doshkilnykiv-292265.html>
2. Карнаух, Л. & Карнаух, Н. (2021) Дослідження гендерної соціалізації дітей дошкільного віку в контексті суспільно-історичного розвитку суспільства. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: «Педагогіка. Соціальна робота»*. 2021. № 1 (48). С. 170–174. DOI: <https://doi.org/10.24144/2524-0609.2021.48.170-174>
3. Коваленко, Е. (2024) Психологічні особливості статевої ідентифікації дошкільників. *Scientific Collection «InterConf+»*, 2024. № 41 (185). С. 214–218. URL: <https://doi.org/10.51582/interconf.19-20.01.2024.022>
4. Лозинська, С. & Худзей, У. (2018) Гендерне виховання дітей дошкільного віку: історичний аспект. *Молодий вчений*. 2018. № 5 (57). С. 61–63. URL: <https://molodyivchenyi.ua/index.php/journal/article/view/4457>
5. Очкур, В. (2012) Гендерна стратегія виховання та гендерний підхід у розвитку дітей дошкільного віку. *Дошкільний навчальний заклад*. 2012. № 4. С. 2–14.
6. Перепелиця, О. & Бугайова, Н. (2024) Особливості статево-рольової ідентифікації дітей дошкільного віку в сучасному світі. *Соціально-психологічні проблеми гендерної стратифікації суспільства: матеріали XVI Всеукраїнської науково-практичної конференції (з міжнародною участю) (м. Київ, 12 квітня 2024 р.)*. Київ: ЧНУ ім. В. Даля, 2024. С. 275–278.

REFERENCES:

1. Vdovytsia, T. & Pryimak, S. (2020) «Syla i krasya maie rivni prava» (gender education for preschoolers): metod. posib. Smila, 2020. URL: <https://vseosvita.ua/library/sila-i-krasa-mae-rivni-prava-genderne-vihovanna-doshkilnykiv-292265.html> (in Ukrainian)
2. Karnaukh, L. & Karnaukh, N. (2021) Doslidzhennia hendernoї sotsializatsii ditei doshkilnoho viku v konteksti suspilno-istorychnoho rozvytku suspilstva [Research on gender socialization of preschool children in the context of socio-historical development of society]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho universytetu. Seriya: «Pedagogika. Sotsialna robota»*. 2021. № 1(48). S. 170–174. DOI: <https://doi.org/10.24144/2524-0609.2021.48.170-174> (in Ukrainian)
3. Kovalenko, E. (2024) Psykholohichni osoblyvosti statevoi identyfikatsii doshkilnykiv [Psychological features of gender identity in preschoolers]. *Scientific Collection «InterConf+»*, 2024. № 41 (185). S. 214–218. URL: <https://doi.org/10.51582/interconf.19-20.01.2024.022> (in Ukrainian)
4. Lozynska, S., & Khudzei, U. (2018). Genderne vihovannya ditej doshkilnogo viku: istorichnij aspekt [Gender Education of Pre-School Age Children: Historical Aspects]. *Young Scientist*, 5 (57), 61–63. URL: <https://molodyivchenyi.ua/index.php/journal/article/view/4457> (in Ukrainian)

5. Ochkur, V. (2012) Henderna stratehiia vykhovannia ta hendernyi pidkhd u rozvytku ditei doshkilnoho viku [Gender strategy of upbringing and gender approach in the development of preschool children]. *Doshkilnyi navchalnyi zaklad*. 2012. № 4. S. 2–14. (in Ukrainian)

6. Perepelytsia, O., Buhaiova, N. (2024). Osoblivosti statevo-rolovoyi identyfikaciyi ditej doshkilnoho viku v suchasnomu sviti [Peculiarities of gender-role identification of preschool children in the modern world]. In *Socialno-psihologichni problemi gendernoyi stratyfikaciyi suspilstva: materiali XVI Vseukrayinskoyi naukovo-praktichnoyi konferenciyi (z mizhnarodnoyu uchastyu)* (Kyiv, 12 kvitnya 2024 r.) Volodymyr Dahl East Ukrainian National University. Pp. 275–278). (in Ukrainian)

Дата першого надходження рукопису до видання: 19.10.2025
Дата прийнятого до друку рукопису після рецензування: 13.11.2025
Дата публікації: 19.12.2025